

Beszámoló

az Élelmiszer Adalékanyagok Codex Alimentarius Szakbizottság (CCFA, Codex Committee on Food Additives) 43. üléséről

2011. március 14-18. Xiamen, Kína

I. Bevezető

Az Élelmiszer Adalékanyagok Codex Alimentarius Szakbizottság 43. ülésére Xiamen-ben, Kínában került sor 2011. március 14.-18. között. Az ülést Dr. Junshi Chen professzor, a kínai Egészségügyi Minisztérium, Betegségek Ellenőrzési és Megelőzési Központjának munkatársa vezette. Az ülésen 200 résztvevő volt jelen 53 tagországból, egy tag szervezettől (EU) és 27 nemzetközi szervezettől. Az EU delegációja 11 tagállamból, a Bizottságból és a Tanács Titkárságából állt.

Az ülést a kínai kormány nevében Rui Chen úr, az Élelmiszer-biztonsági koordinációs és Egészségügyi Felügyeleti Iroda általános helyettes-igazgatója nyitotta meg.

II. Előzmények

A Szakbizottsági ülés napirendjére főleg az előző ülésen meghatározott témák kerültek megtárgyalásra, amelyek alap vitaanyagait a tavaly felállított elektronikus munkacsoportok (e-WG) dolgozták ki.

III. Elért főbb eredmények:

A Kódex Főbizottság 34. ülésén elfogadásra javasolt témák (csak a fontosabbakat említve):

A Kódex eljárásrend szerinti 8 vagy 5/8 lépcsőre kerül:

- tervezet és javasolt tervezet az Élelmiszer Adalékanyagok Általános Szabványban (GSFA) meghatározott élelmiszer adalékanyag (Kantaxantin, Karamel III. és IV., Béta-karotin, Karotinoidok, Eritrozin, Antocián (szőlőhéj-kivonat), Laurik arginát (LAE), Szteviol glikozidok, Szulfítok) előírásokról;
- javasolt tervezet az élelmiszer-kategória rendszer felülvizsgálatáról az 5.1, 5.2 és 5.4 számú élelmiszer-kategóriákban (N07-2010);
- javasolt tervezet az Élelmiszer Adalékanyagok Nemzetközi Számrendszerben (INS) történő módosításokról;
- javasolt tervezet az élelmiszer-adalékanyagok specifikációiról és tisztasági követelményeiről (6 élelmiszer-adalékanyag és 180 aromaanyag).

A Codex eljárásrend szerinti 5 lépcsőre kerül:

- javaslat tervezet az étkezési só Kódex Szabványának felülvizsgálatáról (CODEX STAN 150-1985) (N08-2010).

Javaslat a GSFA preambulum 4. szakasz („élelmiszer-adalékanyagok átvitele az élelmiszerekbe”) módosított szövegének elfogadására.

Javaslat egyes élelmiszer-adalékanyag előírások GSFA-ból történő visszavonásáról és egyes esetekben a további munka abbahagyásáról.

Javasolt a GSFA és a Termék Szabványok közötti összehangolási munka „döntés-fa” alapú megközelítési rendszerének továbbfejlesztése, illetve javasolt az öt feldolgozott húsipari Termék Szabvány felülvizsgálata (az új rendszer segítségével).

IV. Az EU elnökséggel összefüggő események:

A Szakbizottsági plenáris ülést megelőző napon a magyar elnökség a Bizottsággal és a Tanács titkársággal együtt egyeztető megbeszélést folytatott a Szakbizottsági ülést levezető kínai elnökkel, aki meghallgatta az EU álláspontját a fontosabb témákban és elfogadta javaslatunkat a napirend sorrendjével kapcsolatosan. Ezután az EU elnökségi delegáció megbeszélést folytatott a QUAD országokkal (USA, Kanada, Ausztrália, Új-Zéland) is. Ezen a nem hivatalos, de hagyományosan megtartott egyeztető megbeszélésen az érintett felek kifejtették álláspontjukat, így körvonalazódott, hogy mely területeken maradtak fent lényeges véleménykülönbségek.

A Kódex ülés helyszínén első EU-s koordinációs ülésre március 14-én, hétfőn 8.30 órakor került sor. A Szakbizottsági ülésen, így az EU-s egyeztetéseken AT, BE, DE, DK, ES, FI, FR, NL, UK, SE és HU (Tanács T.), valamint COM delegáltjai vettek részt. A koordinációs ülésen a magyar elnökség tájékoztatta a tagországokat a korábbi egyeztető megbeszélések eredményéről, valamint ismételten rögzítésre kerültek a kritikus kérdésekben a tárgyalási stratégiák.

Az ülés ideje alatt – a plenáris vita alatt felmerülő egyes témákban való új álláspont kialakítása miatt – hét alkalommal került sor EU-s koordinációs ülésre, amelyeken aktívan részt vettek az európai térséghez tartozó más Kódex tagállamok (Norvégia, Svájc és Izrael) is.

A magyar elnökség akkor játszott jelentős szerepet a plenáris ülésen, amikor a kompetencia elosztás keretében vegyes kompetencia mellett a tagországoké volt a szavazati jog. Ezekben az esetekben az elnökség és a tagországok nevében az elnökség szólalt fel.

A legjelentősebb eredmény az elnökség részéről, az EU koordinációs munka szempontjából, a 161-es lábjegyzet használat, illetve a 16. élelmiszer-kategória kapcsán – az előzetes egyeztető- és a plenáris ülésen felmerült információk alapján – a részletesen kidolgozott, harmonizált álláspontok kialakítása volt.

A CCFA 43. ülésével kapcsolatos eredeti dokumentumok megtekinthetők angol nyelven a <http://www.codexalimentarius.net> weboldalon.

A plenáris ülést megelőzően (március 11-12.) kétnapos fizikai munkacsoportülésen kerültek megtárgyalásra a GSFA előírásai, amelyek az **5(a)**. és **5(b)**. napirendi pontokhoz kapcsolódtak. Ezen az ülésen az EU részéről BE, DE, DK, ES, UK, FN, FR, NL, HU (Tanács T.) és a COM vettek részt. A munkacsoporti ülés célja, az e-WG által készített javaslat pontról-pontra történő vitája, amely végeredményben javaslatként (Codex Room Document – CRD2) került a plenáris ülés elé további tárgyalásra, majd elfogadásra.

A plenáris ülés alatt, a feszített napirend miatt, három fizikai munkacsoport ülésezett, egyes EU tagállamok részvételével:

- a **4(a)**. napirendi pont döntésre való előkészítése – Ausztrália vezetésével;
- az INS-ben javasolt változtatások megtárgyalása (**7.** napirend) – Finnország vezetésével;
- az élelmiszer-adalékanyagok JECFA értékelésének prioritási listája, tervezet előkészítése – Kanada vezetésével a **9(a)**. napirendi ponthoz.

V. Összefoglalás az ülés napirendjeinek sorrendjében

1. Napirend elfogadása

Az elnök ismertette az EU kompetencia kiosztását. A napirend, a javasolt sorrendi változtatással, elfogadásra került.

2. A Codex Alimentarius Főbizottsága, egyéb Szakbizottságok és Munkacsoportok által előterjesztett ügyek

A Szakbizottság nem látta szükségességét a *Risk Analysis Principles Applied by the Codex Committee on Food Additives and the Codex Committee on Contaminants in Foods* dokumentum átdolgozásának, illetve megállapodott annak szétválasztásáról a két Szakbizottság külön-külön speciális megközelítésének figyelembe vételére. A Kódex Titkárság szövegjavaslatot dolgoz ki a következő ülésre. A „veszély” definíciót illetően a Szakbizottság úgy döntött, hogy nincs szükség annak módosítására.

3. Visszajelzés a FAO/WHO és a 73. JECFA ülésen felmerült kérdésekről

A FAO és WHO képviselői beszámoltak tudományos tevékenységükről, beleértve 73. ülés eredményét, amely részletesen a 8. napirendi pontban került bemutatásra.

A kasszia gumi (INS 427) teljes specifikációja kidolgozásra került, így bekerült a GSFA 3. sz. mellékletébe, véleményezésre és adatgyűjtésre 3. lépcsőben.

4(a). Különböző élelmiszer-adalékanyagok és technológia segédanyagok felhasználásának jóváhagyása és/vagy felülvizsgálata a különböző Kódex Termék Szabványokban

A Szakbizottság – jóváhagyva a fizikai munkacsoport javaslatait – kialakította álláspontját egyes Termék Szabványokban (szárított kókuszdió, egyes gombakonzervek, chili szósz) lefektetett élelmiszer-adalékanyag előírásokról.

4(b). Vitaanyag az élelmiszer-adalékanyagok előírásairól az anyatej-helyettesítő tápszerek és a különleges táplálkozási célú élelmiszerek szabványában (CODEX STAN 72- 1981)

A 42. CCFA ülés után Svájc elkészített egy az élelmiszer-adalékanyagokkal kapcsolatos vitaanyagot a Táplálkozás és Különleges Táplálkozási Célú Élelmiszerek Szakbizottság [(Codex Committee on Nutrition and Foods for Special Dietary Uses (CCNFSDU)] felkérésére. A főbb javaslatok (röviden) a következők:

- a gyermektápszereket élelmiszer-adalékanyagok nélkül kell gyártani, amikor csak lehetséges,

- ezen élelmiszer-adalékanyagokról a JECFA speciális vizsgálat alapján adja ki tudományos véleményét.

A Szakbizottság a javaslatokkal egyetértett és álláspontját továbbítja a CCNFSDU felé.

4(c). Vitaanyag húsipari termékek szabványában lévő és a GSFA-ban lefektetett élelmiszer-adalékanyag előírások összevetéséről

A Termék Szabványok és a GSFA egybevetésének folyamatában a Szakbizottság általánosan támogatta a „döntési-fa” megközelítést, azzal a végső céllal, hogy a GSFA legyen az egyedüli Kódex referencia az adalékanyagok esetében.

A vita során számos (pl. a döntési eljárás lépései) részletkérdésben alapvető eltérések mutatkoztak, így a Szakbizottság megállapodott abban, hogy Ausztrália vezetésével az e-WG folytatja a vitaanyag kidolgozását a következő évi ülésre. Az e-WG feladatként megkapta az öt feldolgozott húsipari Termék Szabvány élelmiszer-adalékanyag rendelkezéseinek felülvizsgálatát is.

Az EU az e-WG által javasolt folyamatábrával nem értett egyet, egy sokkal részletesebb, „pontosabb” eredményt adó folyamatábrát dolgozott ki.

Élelmiszer Adalékanyagok Általános Szabványa
Codex General Standard for Food Additives (GSFA)

5(a). Tervezet és tervezet-javaslat a GSFA-ban meghatározott élelmiszer-adalékanyag előírásokról

A Kódex Titkársága által összeállított dokumentumban a 42. CCFA ülésen már elkezdett, de még le nem zárt élelmiszer-adalékanyag előírási javaslatokat foglalta össze, amely az idei CCFA ülés előtti fizikai munkacsoport ülés tárgyát képezte.

A fizikai munkacsoportülésen az EU továbbra is határozottan képviselte a 42. CCFA ülésre kialakított álláspontját, így a pontról-pontra történő egyeztetésen sikerült számos előírási javaslatot visszavonni, illetve a munka abbahagyására kötelezni. Az idő szorítása miatt az „egyéb élelmiszer-adalékanyagok” csoportjának megtárgyalására már nem jutott idő, így azok a CCFA 44. ülése előtti fizikai munkacsoporti egyeztetésre maradtak.

5(b). Tervezet-javaslat a GSFA-ban meghatározott élelmiszer-adalékanyag (új és felülvizsgált) előírásokról

Az USA vezetésével működő e-WG-ban a következő élelmiszer-adalékanyagok – laurik arginát (INS 243), szteviol glikozidok (INS 960), szulfitek (INS 220-225, 227, 228, 539) és eritrozín (INS 127) – előírásai kerültek megtárgyalásra először a kétnapos fizikai munkacsoportülésen, majd annak eredményeképpen az összeállított dokumentum (CRD2) alapján.

Az előző napirendi ponthoz hasonlóan több előírás-javaslat került felterjesztésre a 34. Kódex Főbizottsági ülés elé, jóváhagyásra, törlésre és a további munka abbahagyására.

Az EU a legtöbb esetben fenntartását jelentette be egyes előírásokkal szemben, az EFSA élelmiszer-biztonsági értékelése alapján.

5(c). Észrevételek és információk különböző élelmiszer-adalékanyagokról, válaszok a CL 2010/7-FA (B rész) és a CL 2010/39-FA számú körlevelekre

A Szakbizottság az előzetesen a Kódex körlevelekben egyeztetett témákban alakította ki álláspontját.

Összefoglalva az 5(a), 5(b) és 5(c) napirendi pontokban a kantaxantin, karamel III. és IV., β -karotin, karotinoidok, eritrozín, antocián (szőlőhéj-kivonat), laurik arginát (LAE), szteviol glikozidok, és szulfitek egyes előírásai kerültek - jóváhagyásra 8 és 5/8 lépcsőben; - visszavonásra; - a további munka abbahagyására; illetve - további információ bekérésre 6 illetve 3 lépcsőben.

A szteviol glikozidok egyes előírásai esetében további információ bekérését határozta el a Szakbizottság a tagállamoktól és a nemzetközi szervezetektől, az Eljárási Kézikönyv idevonatkozó részének betartásával.

5(d). Alumínium tartalmú élelmiszer-adalékanyagok előírásai

A Brazília vezette e-WG által kidolgozott hat javaslat került a Szakbizottság elé megtárgyalásra, amelynek eredményeképpen a fontosabb döntések:

- a Szakbizottság megállapodott abban, hogy az összes alumínium-tartalmú adalékanyag előírásának számszerűnek kell lennie, Al-ban kifejezve;
- a GSFA 3. mellékletéből törlésre kerülnek a nátrium-alumínium-szilikát (INS 554), kalcium-alumínium-szilikát (INS 556) és az alumínium-szilikát (INS 559) élelmiszer-

adalékanyagok;

- a Szakbizottság megállapította, hogy az AI-tartalmú lakkok használata is aggodalomra ad okot, ezért javasolja azok felvételét a JECFA értékelés prioritási listájába.

Az EU részt vett a Brazília vezette e-WG munkájában és ott kifejtette véleményét, ami bekerült a tárgyalt Kódex dokumentumba. Az EU, teljesen egyetért az abban foglalt hat ajánlással, ill. általánosságban az alumínium tartalmú adalékanyagok felhasználási mennyiségének csökkentésével.

5(e). Javaslat tervezet az élelmiszer-kategória rendszer felülvizsgálatáról (5.1, 5.2 és 5.4 számú élelmiszer-kategóriák esetében (N07-2010))

Az 5.1, 5.2 és az 5.4 számú élelmiszer kategóriák leírása az USA vezette e-WG által összeállított javaslat és a plenáris ülésen folytatott vita alapján (amelyben a Szakbizottság mindenben figyelembe vette az EU javaslatát) módosításra került, amely 5/8 lépcsőben, jóváhagyásra felterjesztésre kerül a Kódex Főbizottsága elé, kihagyva a 6 és a 7 lépcsőt.

5(f). A 16.0 számú élelmiszer-kategória nevének és leírásának felülvizsgálata

A Szakbizottság intenzív vita során sem tudott konszenzusra jutni a 16.0 élelmiszer-kategóriába sorolható termékekről és magáról a kategória szükségességéről, ezért az USA vezetésével dolgozó e-WG feladata lesz a 16.0 élelmiszer kategóriába sorolható termékek pontos leírásának, illetve magának a kategória nevének és pontos leírásának kidolgozása a következő CCFA ülésre.

Az EU továbbra sem értett egyet a „composit food” élelmiszer-kategória használatával, sőt annak törlését javasolta. Mivel nagy szabadságot engedhet meg az élelmiszer-adalékok tekintetében, ezért inkább a kérdéses termékek besorolását az egyik – az élelmiszerre jellemző – összetevőjének alkategóriájába javasolta. A 16.0 kategóriába sorolt termékek nem elégíti ki az -azonos fogyasztási minta, -azonos élelmiszer feldolgozás és -azonos technológiai szükség kritériumokat sem, ami egy élelmiszer-kategórián belül szükséges.

5(g). Vitaanyag a 161-es lábjegyzet használatáról

Sajnos a Hollandia vezette e-WG nem jutott eredményre a 161. lábjegyzet kritériumának és használatának feltételeiről. Egyes vélemények szerint használata gátolja a szabad kereskedelmet. Más Kódex tagállamok (köztük az EU) szerint az élelmiszer-adalékanyagok használatának egyik feltétele – a technológiai szükségesség – több esetben nem kerül szigorúan megvizsgálásra, ezért szükséges a 161-es lábjegyzet fenntartása.

A Szakbizottsági ülésen intenzív eszmecsere folyt a lábjegyzett használatának kérdéséről. A lábjegyzet használatának korlátos használatáról, illetve esetről-esetre való vizsgálatról egyetértés született. A további részletekről újabb egyeztető munka szükséges. A Szakbizottság e-WG-ot hozott létre Dél-Afrika vezetésével, amely feladatként kapta, hogy dolgozzon ki vitaanyagot a 161 lábjegyzet alkalmazására valamint ajánlásokat a GSFA Preambulumának 3.2 pontjában foglaltak egységes végrehajtásának megkönnyítése érdekében.

Az EU azon a véleményen volt, hogy a lábjegyzet használata egyes esetekben létfontosságú. Esetről-esetre kell vizsgálni annak használatát, hogy ne ássa alá a GSFA alapelvét. A fizikai munkacsoportnak több időt kell szentelnie az egyes élelmiszer-adalékanyag előírások lefektetésére/módosításának tárgyalására, hogy a GSFA Preambulumának 3.2 pontjában lefektetett kritériumoknak való megfelelés teljesülhessen. Az EU javasolta, hogy legyenek olyan (fogyasztási szempontból

legfontosabb, nem feldolgozott) élelmiszerek, amelyekben nem vagy csak nagyon korlátozott mennyiségben lehet adalékanyagot használni. Az EU továbbá javasolta, hogy 3 éves időszakonként kerüljenek az egyes intézkedések felülvizsgálatra.

5(h). Vitaanyag a GSFA preambulának 4. szakaszának „élelmiszer adalékanyagok átvitele az élelmiszerekbe” felülvizsgálatáról

A Brazília vezette e-WG által kidolgozott dokumentum alapján a Szakbizottság a GSFA preambulának 4. fejezetében megtalálható szöveget módosította – felhasználva a Codex Alimentarius 1. kiadásában lefektetett „Carry-over Principle of Food Additives” szöveget – és elfogadásra felterjeszti a 34. Kódex Főbizottsági ülésre.

Egyéb Szabványok és hozzájuk kapcsolódó szövegek a 4. lépcsőn

6. Javaslat tervezet az étkezési só Kódex Szabványának felülvizsgálatáról (CODEX STAN 150-1985) (N08-2010)

A Svájc vezette e-WG által kidolgozott dokumentum alapján a Szakbizottság módosította az étkezési só szabványát az élelmiszer-adalékanyagok (csökkenteni szükséges a GMP felhasználású AI-tartalmú adalékanyagok használatát), a szennyezőanyagok, az élelmiszer higiénia és a mintavételi módszerek fejezetére vonatkozóan és 5 lépcsőben elfogadásra felterjeszti a 34. Kódex Főbizottsági ülésre. A Szabvány módosításban javasolt analitikai módszerek alkalmazhatóságának elbírálására és jóváhagyásra továbbításra kerülnek a CCMAS felé.

Élelmiszer Adalékanyagok Nemzetközi Számrendszere **International Numbering System (INS) for Food Additives**

7. Változtatási és/vagy hozzáadási javaslatok az INS rendszerhez

A Szakbizottság megtárgyalta a Finnország vezetésével működő e-WG által kidolgozott dokumentumot, többek között:

- a „maró” kifejezés felülvizsgálata a karamell I. és II. esetében;
- a „technológiai cél” törlése az úgynevezett „szülő adalékanyagok esetében;
- szükséges az 1. fejezetben egy magyarázó szöveg beillesztése a zárójelek használatáról – a megfelelő szöveg-javaslat elfogadásra felterjesztésre kerül a Kódex Főbizottság felé;
- az INS 470(i) zsírsavak nátrium-, kálium- és kalcium-sói közé beilleszthető a magnézium sója is.

Mivel Finnország nem vállalta tovább az e-WG vezetését, ezért a Szakbizottság elfogadta Irán jelentkezését az e-WG vezetői munkájának folytatására.

Élelmiszer-adalékanyagok specifikációi és tisztasági követelményei

8. Élelmiszer-adalékanyagok specifikációi és tisztasági követelményei a 73. JECFA ülés eredményeként

A JECFA titkára beszámolt a 73. JECFA ülésén hozott döntésekről, amelyek közül a főbb pontok:

6 élelmiszer-adalékanyag és 180 aromaanyag teljes specifikációja került elfogadásra, 1 adalékanyag specifikációja „ideiglenes” besorolású; 1 adalékanyag specifikációja visszavonásra került. A Szakbizottság 13 aromaanyag teljes specifikációját nem fogadta el, mivel a biztonsági értékeléshez a JECFA-nak további adatok szükségesek, így 14 élelmiszer-adalékanyag és 167 aromaanyag tisztasági követelményei kerülnek felterjesztésre 5/8 lépcsőben elfogadásra a 43. Kódex Főbizottsági ülésre.

Élelmiszer adalékanyagok JECFA értékelésének prioritási listája

9(a). Javaslatok a JECFA élelmiszer-adalékanyagok értékelésének prioritási

listájának bővítéséről és változtatásáról (válaszok a CL 2010/10-FA körlevélre)

A Kanada vezette fizikai munkacsoportülés által beterjesztett dokumentum alapján a Szakbizottság 10 élelmiszer-adalékanyag (külön kérésre a gyermektápszerekben használatos pektin), 53 új (beleértve a „Rebaudioside A”) és a tavalyról maradt 133 aromaanyag értékelésében állapodott meg.

A „Rebaudioside A” egyik alkotórésze a szteviol glikozidoknak, mint édesítőszernek, de kis mennyiségben használva íz-módosító tulajdonsággal rendelkezik. A JECFA nem értékeli újra, mint aromaanyag, de a technológiai használat alapján felülvizsgálja a specifikációját.

9(b). Vitaanyag az anyagok JECFA újraértékelésének mechanizmusáról

A JECFA titkársága röviden ismertette a JMPR- és az EFSA-értékelés prioritási listájának kritériumait és újraértékelési rendszerét, majd javasolta, hogy egy e-WG dolgozza ki az adalékanyag-értékelés prioritási listájának összeállításához szükséges kritériumokat. A JECFA titkárság javaslata szerint a már meglévő (nemzeti vagy regionális hatóságoknál fellelhető) információkat is lehet hasznosítani.

A Szakbizottság Kanada vezetésével létrehozott egy e-WG-ot, amely a prioritási lista kritériumait határozza meg, továbbá javaslatot dolgoz ki a 1956 óta JECFA által értékelt 107 színezék újraértékeléséről évekre lebontva, összegyűjtve a tagállamoktól a szükséges információkat.

Egyebek**10. Vitaanyag a technológiai segédanyagok adatbázisának felállításáról**

Új-Zéland bemutatta az e-WG által kidolgozott dokumentumot, amelynek részletes vitájára – idő hiányában – nem került sor. Több tagállam kiemelte, hogy a létező IPA (Inventory of Substances Used as Processing Aids) rendszerben található anyagok nem feltétlenül jogosan kerültek a listába, figyelembe véve az élelmiszer-biztonsági és a technológiai kritériumok teljesülését.

Az elnök javaslatára Kína elkészíti az adatbázis prototípusát a jövő évi CCFA ülésre. Az elkövetkező lépésben meghatározásra kerül az anyagok felvitelének és az adatbázis karbantartásának kritériumai.

11. Egyebek és jövőbeni munkák

Nincsenek új kezdeményezések.

12. Következő ülés helye és ideje

A következő CCFA Szakbizottsági ülésre 2012. március 12-16. között kerül sor, helyszíne: Peking (Kína).

13. Jelentés elfogadása

A jelentés a Szakbizottsági ülés végén elfogadásra került.

Budapest, 2011. május

Készítette:

Kelemen Gábor

VM Élelmiszer-feldolgozási Főosztály

Az ülés magyar résztvevői:

Kelemen Gábor, VM Élelmiszer-feldolgozási Főosztály

Griff Tamás, MgSzH Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság

Szegedyné Fricz Ágnes, VM Élelmiszer-feldolgozási Főosztály